

Thema: 'de Almacht van God en de Waarom vraag''

Als je als kind bij je geloofsopvoeding meegekregen hebt, dat bidden tot God betekent, dat je Hem alles kunt vragen, en dat verhooring betekent, dat je dat ook krijgt, kun je al voorspellen wat voor vragen en problemen dat oplevert, wanneer je groter geworden bent, of wanneer je niet krijgt wat je vraagt (van je verlanglijstje).

Stel dat jou als kind verteld is over het bidden, dat dat praten met God betekent, en dat verhooring betekent, dat je het gevoel hebt dat het een echt gesprek geweest is over dingen die ertoe doen... Dan zou je deze vragen en problemen niet hebben

Zo zou het ook kunnen zijn met de vraag over de Almacht van God:

als je van Gods Almacht als kind geleerd hebt, dat Hij kan ingrijpen in alles wat er gebeurt, kun je al voorspellen wat voor vragen dat oplevert, wanneer er nare dingen plaatsvinden in de wereld en in je leven. Dan wil je antwoord hebben op de vraag '*Waarom laat God dit gebeuren?*' Een vraag die bij heel veel mensen tot ongeloof en kerkverlating geleid heeft. Maar, ook hier kun je de vraag stellen: wat wordt er eigenlijk bedoeld met de Almacht van God? En is het daarmee misschien wel anders dan je denkt?

We willen de betekenis van Gods Almacht verkennen aan de hand van de Bijbelse boodschap.

Allereerst is het goed om vast te stellen hoe vaak het woord 'Almacht' (van God) in de Bijbel voor komt. Niet één keer. Wel komt het begrip 'de Almachtige' in het OT een aantal keren voor als benaming van God. Het komt eigenlijk alleen maar voor in Genesis en Job. En alleen in oude vertalingen tot en met NBG51. In de Nieuwe Vertalingen komt het woord niet meer voor. Want daar is iets mee aan de hand.

Het is de vertaling van het hebreeuwse woord 'El Shaddai', waarvan de betekenis heel onduidelijk is. Het kan betekenen 'God van de berg', 'God van de borsten' (vruchtbaarheid), of de 'verwoester', maar niet 'almachtige'.

Toen het Hebreeuws niet meer zo gesproken werd is het Oude testament vertaald in het grieks, de septuaginta (een paar honderd jaar voor Christus). Toen zochten ze een goed grieks woord, dat ze vonden passen bij de titel van God. 'Pantokrator' (de 'allesbeheersende') was de titel voor de oppergod van de grieken, en toen vonden ze dat de passende vertaling, want God was toch meer dan die oppergod. Zo komt het in het NT ook voor, eigenlijk alleen in boek Openbaringen.

Later in het latijn werd het 'omnipotent', met dezelfde betekenis, toegepast op de keizer van Rome, dus ook op God en vervolgens ook op Jezus. Iconen met 'Jezus Pantocrator'. Zo is het later in de geloofsbelijdenis van de kerk terechtgekomen en zo komen we aan de vertaling 'de Almachtige', inclusief de betekenis die er aan gegeven werd: Degene die alles bestiert en bepaalt en ingrijpt wanneer Hij wil. Passend overigens bij de behoefte en de vragen van de mens. En niet te vergeten passend bij de leiders van de kerk, als mensen, die wisten hoe het zat met die almacht en daarmee zo zelf ook macht konden uitoefenen op de gemeente.

En wat dit allemaal tot gevolg heeft in de geschiedenis van Israël, kerkgeschiedenis maar ook in de geloofsopvoeding, laat zich raden:

Daar waar steeds meer de nadruk komt te liggen op de almacht van God, die wat de beleving van mensen betreft, naar willekeur handelt, en mensen in voorspoed en in tegenslag, beloont of straft voor hun daden, komt de waarom-vraag naar boven, inclusief de vraag: wat moet ik doen om verzekerd te zijn van Zijn goedgunstigheid, opdat het goed gaat met mij.

En als je dan om je heen ziet en constateert dat het soms niet uitmaakt of je gelovig of ongelovig bent, oftewel dat het met de ongelovigen soms beter gaat dan met jou, komt de vraag natuurlijk wel naar boven wat baat het mij, wat brengt het mij als ik wel geloof?

Of heel anders gezegd: ik doe toch mijn best in het leven: giften, bidden, naar de kerk gaan, wat moet ik nog meer doen om God te behagen?

En kijkend naar de almacht van God: waarom doet Hij er niets aan als Hij dat wel kan?

Je kunt daar van alles bij bedenken, met name ook de wijze waarop theologen en dominees proberen hierop kloppende antwoorden te bedenken: bijv. misschien doe je wel niet genoeg, of meen je het niet, of misschien vond God het toch wel beter, dat jij... enz.

Ik laat dat even staan en zie het als gevolg van de wijze waarop mensen tegen God aankijken in termen van hun invulling van het begrip Almacht.

Want de vragen zijn serieus, je komt ze in de psalmen ook heel vaak tegen. Je zou kunnen zeggen, dat het in de eerste plaats een klacht is van de mens in nood, die niet weet waar hij met zijn nood heen moet, en dan vanzelf terecht komt bij God. Misschien wel met de gedachte, dat Hij dat dan maar moet oplossen.

De vraag is of met oplossen bedoeld wordt, dat Hij het maar moet regelen en de dingen maar moet veranderen (als verdere invulling van almacht), of dat de 'oplossing' er anders uitziet.

Het einde van de psalm is bijna altijd een lofprijzing op God.

Is er dan wat in de situatie veranderd? Daar lijkt het niet op.

Maar er is wel wat veranderd in de persoon, die in nood verkeert.

In de eerste plaats het gevoel, dat hij in beeld is en geaccepteerd wordt met zijn nood en zijn klacht. Hij mag die vraag stellen, sterker nog: hij moet die vraag kunnen stellen om contact te kunnen krijgen met God.

En daarnaast valt op, dat hij door krijgt waar het uiteindelijk om gaat: het gaat niet om de feiten zelf, maar om de manier hoe ermee om te kunnen gaan. Vanuit het perspectief van Gods liefde voor hem ziet de wereld en zijn situatie er anders uit. De feiten veranderen niet, maar hij krijgt weer perspectief. Je zou kunnen zeggen de almacht van God heeft niet betrekking op de feiten maar op de manier waarop je daarmee kunt omgaan. Allereerst de ervaring, dat je er niet alleen mee zit en dat Hij nabij is. Vanuit die geborgenheid kan er weer een weg gevonden worden.

Kom ik weer terug bij de betekenis van Almacht als vertaling van het Hebreeuwse el shaddai. Wat vertaald is met de almachtige ('El shaddai') is een titel van God en niet een eigenschap, in de zin van Hij kan alles. In de nieuwere vertalingen wordt el shaddai vertaald met: 'de ontzagwekkende'.

Degene die ontzag wekt, bij de ontmoeting.

Om te zien wie Hij is en wat Hij doet moeten we in de eerste plaats kijken naar wat Hij er zelf van zegt; 'Jahwe, ik ben die ik ben' (dan weet je nog niets, alleen dat hij totaal onafhankelijk is en niet door mensen in te vullen) en vervolgens moeten we kijken naar dingen die gebeuren, en die achteraf geïnterpreteerd worden door mensen in het licht van wat ze denken over God. Je zou ook kunnen zeggen **willen** denken over God. Zo kunnen overwinningen en nederlagen, en voorspoed en tegenslag gezien worden als beloning en straf.

Gelet op bovenstaande gedachten zou je er ook anders over kunnen denken:

Hij die heerst over alles betekent, dat Hij betekenis en richting geeft aan alles wat er is. En daarmee ontzag kan opwekken.

De dingen zijn zoals ze zijn, of zoals Jan Bos zei 'het is niet anders', maar hoe je ermee omgaat en dus mee verder kunt hangt af van hoe je er tegen aan kunt kijken. En daarbij kun je rekenen op Gods verhaal om vertrouwen te hebben in hoe je weg ook zou kunnen gaan, wat er ook op je pad komt

En dan is er het grote verschil tussen met of zonder het verhaal van God. Dat heersen over, in de zin van betekenis geven aan kun je al zien in het scheppingsverhaal. Eerst was er chaos en vervolgens komt alles aan het licht en wordt het geordend.

En dan gaat het bij het heersen ook over verantwoordelijkheid. Een verantwoordelijkheid met betrekking tot het omgaan met de schepping in het licht van Gods bedoeling.

Daarin krijgt de mens ook verantwoordelijkheid. In het scheppingsverhaal staat dat God toeziet hoe de mens de dieren hun naam geeft en in psalm 8 lezen wij hoe Hij hem bijna goddelijk heeft gemaakt in het heersen over de schepping. Daarmee komt de waaromvraag ook weer bij de mens terecht: 'Waarom grijp je niet in wanneer het verkeerd gaat in de wereld?'

Almacht als betekenis en richting geven aan wat er gebeurt.

De richting van die betekenis van almacht vinden we in de bijbelse verhalen. Ze wijzen allemaal in de richting van Liefde die zichzelf niet zoekt. Met in het Nieuwe Testament alle aandacht voor de liefde van God in de persoon van Jezus.

Je zou kunnen zeggen, dat is het geheim van het scheppingsgebeuren.

Aan de ene kant is er de gegevenheid van de dingen zoals ze gaan.

Als je weten wilt hoe dat gaat kan de evolutietheorie je daar mee helpen, inclusief het duidelijk worden van de krachten die werkzaam zijn: van overleving, handhaving, het eigen ik en dus ook macht. Paulus noemt dat leven naar het 'vlees', je zou nu kunnen zeggen naar het onderbuikgevoel.

En aan de andere kant het betekenisverhaal van het leven zoals God dat bedoeld heeft: leven vanuit de bron van liefde. Paulus noemt dat leven naar de geest: 'je leeft in het vlees, maar niet naar het vlees, maar naar de geest. Vanuit de bron van Liefde.

Een bron die naar mijn gevoel in ieder mens aanwezig is, soms ook benoemd als goddelijke vonk, maar die alleen werkzaam is als hij aangeraakt wordt van buitenaf. Als overstijgende ervaring.

Het aangeraakt en aangesproken worden door wat er gebeurt, en bovenal door wat je daarin ontdekt voor jezelf. Zo dat je er niet omheen kunt.

Dan kom je niet terecht bij de macht van de overheersers, maar bij de macht van het aangeraakt zijn. Zo kun je spreken over de macht van de weerloze, van het slachtoffer, van de mens die je tegenkomt en die jou in het hart raakt, zodat je er niet omheen kunt.

Zo kun je spreken van de macht van een baby, die met name de moeder zo kan raken, dat ze er niet omheen kan.

Zo kan Gods macht betekenis krijgen in de geboorte van het kind van Bethlehem. Zo dat je er niet omheen kunt.

Zo kan Jezus zeggen: 'mij is gegeven alle macht op aarde en in de hemel, als een boodschap waar niemand meer omheen kan.

Die macht is de macht van liefde, die niet op zichzelf gericht is. Liefde overwint alles! Niet door geweld, maar door de zachtheid van aanraking, en door het licht, dat vandaaruit kan

vallen over jou en je situatie. Die liefde is in onze handen aanwezig als wij zelf zijn aangeraakt.

Daar waar je geraakt wordt door die liefde, kun je er niet meer omheen. Niets kan ons scheiden van de Liefde van God, welke is in Jezus onze Heer.

Dat is wat mij betreft de betekenis van de (al)macht van God. Een (al)macht die ontzag, maar ook vertrouwen wekt voor de richting van je leven.

De waaromvraag kan wel gesteld worden vanuit nood, maar na de ervaring van de aanraking kan hij veranderen naar de waartoe-vraag.

We kunnen er niet omheen, maar daar lijkt het in de praktijk vaak wel op. Het vraagt namelijk om aanraking en persoonlijk contact, o.a. door elkaar te ontmoeten en in de ogen te kijken.

De vermijding van dat persoonlijke contact (o.a. social media, apps) zorgt voor het vermijden van liefde die zichzelf niet zoekt. Met als gevolg chaos en donkerheid, in de wereld en soms bij je zelf.

Ik put hoop uit het vertrouwen dat iedereen iets van die goddelijke vonk van het leven in zich heeft, die ernaar verlangt aangeraakt te worden en zo de richting van het leven kan vinden zoals het bedoeld is. Gods (al)macht is heel dichtbij onder handbereik van de liefde!

Ik eindig met de spreuk die nu op de website te vinden is:

'de almacht van God is niet bedoeld als stok om mee te slaan, maar als hut om in te schuilen!'

Amen.

Piet Brongers